

MONGOLIË KIEST NIEUWE PRESIDENT

ONVREDE MET ECONOMISCHE SHOCKTHERAPIE

ZOP, 16 mei 1997

In Mongolië worden morgen presidentsverkiezingen gehouden. Drie kandidaten strijden voor de positie. Volgens de opiniepeilingen ligt Bagabandi, kandidaat van de voormalige communistische partij maar liefst met 60 procent aan kop. Mongolen lijken even genoeg te hebben van het economische shockprogramma dat de een jaar oude regering vorig jaar instelde. Maar ondanks economische controverses en mini-schandalen kunnen de Mongolen geen ruzie met elkaar krijgen.

(Door Jan van der Made)

ULAN BATOR (ZOP) In de afgeladen discotheek *Top Ten* wiegt Mongolië's meest populaire zangeres Saraa haar in strak, zwart leer gehulde heupen en vertolkt een song uit haar album *Terugkeer naar de Woestijn*. Op de dansvloer, omgeven door lijfwachten en cameramensen, schuifelt presidentskandidaat van de Mongolian People's Revolutionary Party (MPRP) Bagabandi op de maat mee. Het publiek is uitzinnig. "De partij wil in haar laatste campagenavond nog even appeleren aan de jeugd. Kijk, daar staat ook de voormalige vice premier", zegt mijn tolk. "Ik ken hem. Even dag zeggen".

Hij verdwijnt in de schuifelende menigte, en komt even later terug met een goed geklede man, die zich voorstelt als "Sangjaagiin Bayar, campagneleider". "Ik kon die voormalige vicepremier niet vinden, maar hem ken ik ook. Het een ver familielid". In Mongolië kent iedereen elkaar. "Waarom Bagabandi steun?" wil zangeres Saraa na haar optreden nog wel even kwijt, "eigenlijk is hij een vriend van mijn ouders. Het maakt ook niet uit of hij nou democratisch of communistisch is. Het is iets persoonlijks".

De campagne verloopt verder gesmeerd, volgens campagneleider Bayar. "We zijn volgens de opiniepeilingen enorm gestegen in de laatste weken". Bagabandi, de kandidaat van de MPRP, de voormalige communistische partij die Mongolië zeventig jaar met ijzeren hand regeerde, stond gisterenmiddag op maar liefst 60 procent.

KLACHTEN

Zijn naaste rivaal, de zittende president Ochirbat van regeringscoalitie van de Mongolian Democratic Party en de Social Democratic Party was naar 30 procent gezakt, en de kandidaat voor de Traditional United Party, de heer Gombojav haalde maar 10 procent. Morgen moet een van de kandidaten meer dan 50 procent halen, anders komt er een tweede ronde.

Maar de voormalige communisten ("haal het niet in je hoofd om ons voormalige communisten te noemen", aldus campagneleider Bayar, "wij zijn geheel markt gericht en democratisch") zijn zelfverzekerd en denken dat het in een keer zal lukken.

Waarom? "De shocktherapie van de regering heeft teveel klachten opgeleverd", aldus Tugsee, student aan het College voor Internationale Betrekkingen. De regering wilde het voorbeeld van de voormalige oostbloklanden en Rusland volgen, en dat wordt Mongools, dus rigoreus, grillig en zonder aan consequenties te denken, aangepakt.

VRIJHANDELSZONE

Op 1 mei werd bijvoorbeeld plotseling alle importbelasting afgeschaft behalve op olie, tabak en alcohol om buitenlandse investeerders te trekken. "Mongolië wordt grootste vrijhandelszone van Azië", kopte de *Mongol Messenger*, een engelstalig weekblad in Ulan Bator. Maar de meeste buitenlandse

investeerdere weten er nog niets van of vinden Mongolië sowieso te ver en te onbekend om er geld in te stoppen.

Het verlies van de importbelasting moet worden gecompenseerd, en de Mongolen hebben dat al aan den lijve ondervonden. De stadsverwarming werd op 1 mei afgesloten (in plaats van 1 juni) en zal pas in november (in plaats van in oktober) weer worden aangezet. "Echt koud is het niet meer", aldus Tugsee. "Maar lekker warm is anders".

De regeringscoalitie van de SDP en de MDP heeft voor meer verassingen en schandalen gezorgd. "Vorig jaar werd de Mongoolse CIA, de Central Intelligence Board (CIB) ontbonden. De reden? CIB directeur Batar had de telefoonlijnen van de oppositiepartij laten afluisteren. "Dat was zijn idee van democratie", aldus Sodnom, een politiek analist voor het onafhankelijke onderzoeksinstituut Sant Maral.

"Hij wilde laten zien dat de oppositie (de voormalige communistische MPRP die tijdens de parlementsverkiezingen vorig jaar na een politieke aardverschuiving hun aantal zetels in de Grote Hural, Mongolië's Tweede Kamer, van 71 tot 25 zagen gereduceerd) moest worden gecontroleerd. Eens communist, altijd communist, redeneerde hij".

BATARGATE

Maar de afluisterpraktijken kwamen aan het licht en de affaire werd al snel omgedoopt tot "Batargate" en leidde uiteindelijk tot de ontbinding van de CIB. Op dit moment loopt er een onderzoek tegen Batar dat, indien hij schuldig wordt bevonden, kan leiden tot een lange gevangenisstraf.

Kiezers zijn er niet blij mee. De regering, die vorig jaar dankzij nieuwe beloften en een image van jonge waaghalzerij aan de macht kwam, is niet zo populair meer als een half jaar geleden. "Het begon toen ze de brandstofprijzen vrijlieten", aldus Sodnom. "Die gingen meteen exponentieel omhoog. En daarna volgden de prijzen van producten die gemaakt worden door middel van brandstofgebruik. En dat zijn een hoop spullen. Het resultaat is dat het gemiddelde levenspijl met dertig procent omlaag is gegaan".

Daarna probeerde de regering een gestagneerd privatiseringsprogramma nieuw leven in te blazen. Maar veel staatsbedrijven werden te goedkoop verkocht; sommige bedrijven waren niet goed geaudit en staan op punt van faillissement zodat aandeelhouders naar hun geld kunnen fluiten.

TELEVISIEDEBAT

De overwinning van de MPRP kandidaat zou voor een zeker evenwicht kunnen zorgen, hoewel de macht van de president beperkt is. In een televisiedebat tussen de drie kandidaten gisteravond werd nog even ingegaan op de macht die een president moet hebben. Maar de kandidaten waren het er over eens dat er een "regering door de wet (het parlement), en niet door een machtsconcentratie binnen een persoon (de president) moest zijn".

Morgen is het zover. 1.2 miljoen van Mongolië's 2.4 miljoen inwoners mogen kiezen, en de meesten zijn enthousiast en hebben een mening die ze middels een stembiljet kenbaar willen maken. Maar wat de uitslag ook mogen zijn, Taiwanese tafelen, waarbij ministers en parlementsleden elkaar letterlijk te lijf gaan, zijn in Mongolië niet te verwachten. "We zijn teveel met elkaar verbonden", aldus Tugsee. "En we zitten ingeklemd tussen China en Rusland. De russen zijn gelukkig net weg, maar we denken dat de Chinezen Mongolië best als provincie zouden willen inlijven. Als ze echte problemen vermoeden binnen ons politieke bestel, zou dat wel een slecht kunnen aflopen".